

Sygn. akt IV U 1396/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jacek Witkowski
Protokolant	st. sekr. sąd. Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 października 2016r. w S.

odwołania L. L. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 23 października 2015 r. Nr (...)

w sprawie L. L. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

I. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje L. L. (1) prawo do emerytury rolniczej od dnia 2 października 2015 roku;

II. zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz ubezpieczonej L. L. (1) kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1396/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23.10.2015 r., działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704 ze zm.), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił L. L. (1) prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nie udowodniła wymaganego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w wymiarze co najmniej 25 lat, a jedynie 22 lata, 6 miesięcy i 12 dni. Do wymaganych okresów nie zaliczono okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 29.12.1979 r. do 23.05.1982 r. oraz od 24.05.1982 r. do 31.12.1982 r.

Odwołanie od tej decyzji złożyła ubezpieczona L. L. (1) wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury rolniczej. Zarzuciła ona naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 19 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że zameldowanie poza gospodarstwem rolnym oraz pozostawanie w stosunku pracy uniemożliwiają zaliczenie wyżej wymienionych okresów do stażu ubezpieczeniowego uprawniającego do nabycia prawa do emerytury rolniczej. W uzasadnieniu odwołania L.

L. (1) podała, iż w spornym okresie od 29.12.1979 r. do 23.05.1982 r. faktycznie zamieszkiwała na terenie gospodarstwa rolnego jej teściów i stale świadczyła w nim pracę w wymiarze od 8 do 12 godzin dziennie. Od 24.05.1982 r. do 31.12.1982 r. ubezpieczona rozpoczęła pracę w Urzędzie P.-Telekomunikacyjnym w S.. Nadal jednak zamieszkiwała na terenie gospodarstwa rolnego teściów, z tym, że w tym czasie jej praca w rolnictwie wynosiła od 4 do 5 godzin na dobę (odwołanie k.1-4).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując argumentację i podstawę prawną zawartą w zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.5-6 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Ubezpieczona L. L. (1), ur. (...), w dniu(...) ukończyła 60 lat i 9 miesięcy. W dniu 29.09.2015 r. złożyła wniosek o emeryturę rolniczą (wniosek k. 1 akt emerytalnych).

Na postawie zgromadzonych dokumentów, organ rentowy ustalił, iż ubezpieczona legitymuje się okresem podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników wynoszącym 22 lata, 6 miesięcy i 12 dni. Do okresu tego organ rentowy nie zaliczył czasu od 29.12.1979 r. do 23.05.1982 r. z uwagi na zameldowanie ubezpieczonej poza gospodarstwem rolnym teściów, w którym miała ona pracować. Prezes KRUS nie zaliczył również do rolniczego stażu ubezpieczeniowego okresu od 24.05.1982 r. do 31.12.1982 r., ponieważ w czasie tym L. L. (1) była zatrudniona poza rolnictwem. W związku z powyższym zaskarżoną decyzją z dnia 23.10.2015 r. Prezes KRUS odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury rolniczej, gdyż nie udowodniła ona 25 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników (k. 48 akt emerytalnych).

W dniu 4.10.1975 r. L. L. (1) (poprzednio S.) zawarła związek małżeński z W. L..

W latach 1971-1984 teściowie ubezpieczonej L. L. (1), J. oraz L. małżonkowie L. byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 2,9 ha położonego w miejscowości R. gm. R.. Dodatkowo teść ubezpieczonej dzierżawił ponad 2 ha gruntów rolnych. W gospodarstwie tym uprawiane było żyto, ziemniaki, truskawki i warzywa m. in. buraki, marchew jak również zajmowano się hodowlą zwierząt: krów, trzody chlewnej, kur, kaczek oraz gęsi.

Ubezpieczona od 22.01.1976 r. do 28.12.1979 r. mieszkała i była zameldowana pod adresem wyżej wymienionego gospodarstwa rolnego jej teściów. Na terenie tego gospodarstwa mieszkali wówczas tylko teściowie ubezpieczonej oraz L. L. (1) wraz z mężem W., który zajmował się wyłącznie pracą w rolnictwie.

W okresie od 28.12.1979 r. do 31.12.1982 r. ubezpieczona pomimo zameldowania, w oddalonej o ok. 10 km od R., miejscowości R., nadal zamieszkiwała z mężem na terenie wyżej wymienionego gospodarstwa rolnego należącego do jej teściów. W tym czasie ubezpieczona i jej mąż budowali dom w R.. W związku z tym L. L. (1) zameldowała się pod adresem, na którym odbywała się budowa. Dom ten jednak nie został wówczas wykończony i dlatego też małżonkowie L. nadal zamieszkiwali w R., gdzie zajmowali się pracą w rodzinnym gospodarstwie rolnym. Ubezpieczona zajmowała się wtedy m. in. przygotowaniem podaniem pokarmu dla zwierząt, dojeniem krów oraz odwożeniem mleka do zlewni. Do jej zadań należało również wykonywanie prac polowych oraz sezonowych takich jak sianokosy, żniwa, sadzenie oraz gracowanie buraków, zbieranie truskawek, wykopki, młócenie zboża. Prace te ubezpieczona wykonywała stale, przez ok. 10 godzin dziennie.

W dniu 24.05.1982 r. ubezpieczona rozpoczęła pracę w Urzędzie (...)w S.. Odległość od R. do S. wynosi ok. 3 km. Pracę tę L. L. (1) kontynuowała do 23.05.1983 r. W tym okresie ubezpieczona łączyła pracę zawodową z pracą w gospodarstwie rolnym teściów, którą świadczyła w wymiarze 5 godzin dziennie. Ubezpieczona nadal zajmowała się bowiem m. in. porannym i wieczornym dojeniem krów oraz wykonywaniem prac polowych.

W spornym okresie teść ubezpieczonej znajdował się w podeszłym wieku, zaś teściowa miała problemy ze zdrowiem. Sprawowała ona wówczas opiekę nad dziećmi ubezpieczonej, które urodziły się w (...) r. i 1978 r. (zeznania świadków A. S. k. 27v oraz K. A. k. 27v-28, zeznania ubezpieczonej k. 15-15v i 28, odpis skrócony aktu małżeństwa k. 41

akt emerytalnych, zaświadczenie wydane przez Starostwo Powiatowe w S. k. 17 akt emerytalnych, poświadczenie o adresach i okresach zameldowania wydane przez Urząd Gminy w R. k. 6 akt emerytalnych, świadectwo pracy k. 21 akt emerytalnych).

Odwołanie ubezpieczonej L. L. (1) zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 i 1a pkt 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek 60 lat i 9 miesięcy w przypadku kobiety urodzonej w okresie od 1 stycznia 1955 r. do 31 marca 1955 r. i podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20. Stosownie do treści art. 20 ust. 1 pkt 2 tej samej ustawy, do okresów ubezpieczenia zalicza się okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 -ego roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r. Przepis art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zawiera definicję pojęcia domownika, czyli osoby bliskiej rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

W ocenie Sądu, stanowisko wyrażone przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie jest prawidłowe. Z uznanych bowiem za wiarygodne, logiczne i korespondujących ze sobą zeznań świadków zamieszkujących w spornym okresie w miejscowości R., tj. A. S. i K. A. (k. 27v-28) oraz zeznań ubezpieczonej (k.15-15v oraz k. 28) wynika, iż L. L. (1) w okresie od 29.12.1979 r. do 23.05.1982 r. mieszkała na terenie należącym do jej teściów gospodarstwa rolnego położonego w R.. W tym czasie ubezpieczona nigdzie nie była zatrudniona i w wymiarze ok. 10 godzin dziennie stale wykonywała pracę w tym gospodarstwie. Do jej zadań należało m. in. dojenie krów, przygotowywanie oraz podawanie pokarmu dla hodowanych zwierząt oraz wykonywanie prac polowych i sezonowych. Powyższe uprawnia do stwierdzenia, iż ubezpieczona była domownikiem teściów będących właścicielami gospodarstwa rolnego oraz stale i w pełnym wymiarze świadczyła pracę w tym gospodarstwie. Praca ta stanowiła znaczący wkład w funkcjonowanie rodzinnego gospodarstwa. Sąd dał bowiem wiarę zeznaniom ubezpieczonej, iż w spornym okresie jej teść był w podeszłym wieku i niewiele pomagał w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, zaś teściowa miała problemy zdrowotne i opiekowała się dziećmi ubezpieczonej. Wynika stąd, iż ciężar pracy w gospodarstwie rolnym przypadał na ubezpieczoną oraz jej męża. Należy pamiętać, iż w spornym okresie większość czynności w rolnictwie było wykonywanych ręcznie, co wzmagało ich pracochłonność i rzutowało na wymiar pracy potrzebnej do utrzymania gospodarstwa rolnego.

W tej sytuacji wyżej wymieniony okres (tj. 2 lata, 4 miesiące i 26 dni) powinien zostać zakwalifikowany jako czas pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 -ego roku życia i w konsekwencji z mocy art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników doliczony do stażu ubezpieczeniowego L. L. (1). Tym samym po powyższym zaliczeniu L. L. (1) legitymuje się okresem podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników wynoszącym 24 lata, 11 miesięcy i 8 dni. Niezasadnie zatem twierdził organ rentowy, iż fakt zameldowania w innej miejscowości niż ta, w której prowadzone jest gospodarstwo rolne, wyklucza możliwość zaliczenia danego okresu do rolniczego stażu ubezpieczeniowego. Podkreślić należy, iż kluczowym przy tym zagadnieniu jest fakt świadczenia pracy w gospodarstwie rolnym. Instytucja zameldowania nie jest tożsama z pojęciem miejsca zamieszkania, co widać wyraźnie w przypadku L. L. (1). Zatem stanowisko zajęte przez organ rentowy było błędne.

Z obdarzonych przez Sąd wiarygodnością zeznań wyżej wymienionych osób wynika, iż L. L. (1) pracowała w rodzinnym gospodarstwie rolnym również w trakcie zatrudnienia w Urzędzie P.-Telekomunikacyjnym w S.. Bezspornym jest, iż odległość dzieląca R. od S. wynosi ok. 3 km. Jest zatem niewielka i dojazd pomiędzy tymi miejscowościami nie zajmuje wiele czasu. W tej sytuacji przekonujące dla Sądu są twierdzenia, iż rano, tj. przed wyjazdem do pracy oraz wieczorami ubezpieczona pracowała w gospodarstwie rolnym. Praca ta polegać miała na m. in. dojeniu krów i wynosiła 5 godzin dziennie. Z całą pewnością jednak w okresie wzmożonych prac polowych, tj. od wiosny od jesieni roku 1982 zapotrzebowanie na pracę ubezpieczonej było jeszcze większe, zatem nic nie stoi na przeszkodzie przyjęciu, iż zarówno przed wyjazdem do S. jak i po powrocie z tej miejscowości ubezpieczona świadczyła pracę w rolnictwie co najmniej w wymiarze 5 godzin dziennie. Okoliczność wykonywania przez ubezpieczoną prac polowych w trakcie zatrudnienia poza

rolnictwem wyraźnie została potwierdzona przez wyżej wymienionych świadków. Okres ten zakwalifikować należy jako pracę w rolnictwie i zaliczyć, na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, do ustalonego uprzednio w wymiarze 24 lat, 11 miesięcy i 8 dni, stażu ubezpieczeniowego. W tej sytuacji L. L. (1) legitymuje się wymaganym okresem 25 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników. W ocenie Sądu, skoro istnieje możliwość zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym, w myśl art. 20 ust. 1 pkt 2 cyt. wyżej ustawy, uczniowi, który po ukończeniu 16-tego roku życia uczy się i pracuje w gospodarstwie rolnym rodziców, to analogicznie powinno być dopuszczalnym zaliczenie tego okresu osobie pracującej zawodowo, jeżeli wykaże, że praca w gospodarstwie rolnym rodziców zajmowała jej co najmniej 4 godziny dziennie. Warto przywołać stanowisko Sądu Apelacyjnego w Białymstoku zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 lipca 2014 r. w sprawie III AUa 1941/13 (LEX nr 1493859), który stwierdził, że nie ma przeszkód, aby w przypadku wykazania podlegania w tym samym okresie ubezpieczeniu rolniczemu także ubezpieczeniu pracowniczemu, zaliczyć okres ubezpieczenia rolniczego do emerytury rolniczej. Sąd Okręgowy podziela ten pogląd. Niewątpliwie system ubezpieczeń społecznych rolników i system ubezpieczeń społecznych osób zatrudnionych poza rolnictwem stanowią odrębne systemy ubezpieczeń. Zaznaczyć należy, iż w przypadku ubezpieczonej, zastosowanie znajdzie przepis art. 20 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wyłącza on możliwość zaliczenia do rolniczego stażu ubezpieczeniowego wyrażonych w art. 20 ust. 1 pkt 3 tej samej ustawy okresów, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi. Oznacza to, że jednocześnie do stażu ubezpieczeniowego w systemie rolniczym, osobom urodzonym po dniu 31.12.1948 r. nie można zaliczyć okresów, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi tj. ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Pamiętać jednak należy, iż L. L. (1) nie ubiegała się o emeryturę z FUS (k.15v), a zatem sporny okres od 24.05.1982 r. do 31.12.1982 r. nie został jej zaliczony w ramach „ZUS-owskiego” stażu ubezpieczeniowego.

Z powyższych przepisów nie wynika przy tym zakaz zaliczania okresów podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, czy też okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16-ego roku życia, przed 1.01.1983 r. nawet jeżeli okres taki pokrywał się z okresem podlegania ubezpieczeniu z tytułu stosunku pracy.

Wobec powyższego Sąd ustalił, że ubezpieczonej L. L. (1) przysługuje prawo do emerytury rolniczej od dnia 2.10.2015 r., tj. od dnia, w którym ukończyła ona 60 lat i 9 miesięcy.

Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd Okręgowy oparł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 poz. 490) w zw. z § 1 pkt 3 lit. b w zw. z § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2015 poz. 1078).

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.